

RACU IGOR – PERSONALITATE ILUSTRĂ ÎN PSIHOLOGIA AUTOHTONĂ

Personalitate remarcabilă, nonconformistă și de notorietate în psihologia din Republica Moldova, doctor habilitat în psihologie, profesor universitar, Racu Igor, s-a născut la 1 ianuarie 1964.

În 1986 absolvește Facultatea de Psihologie a Universității de Stat din Moscova „М. Ломоносов”. În anul 1992 susține cu succes teza de doctor în psihologie „Dezvoltarea imaginii de sine în copilăria precoce” în cadrul Institutului de cercetări științifice în domeniul psihologiei generale și psihologiei educaționale al Academiei de Științe Pedagogice al URSS din Moscova sub conducerea doctorului în psihologie, cercetătorului științific superior Авдеева Наталия.

Experiența de cercetare îi permite să extindă în manieră impresionantă și notabilă tema și să susțină teza de doctor habilitat în psihologie „Psihogeneza conștiinței de sine în diferite situații sociale de dezvoltare” (1998) sub îndrumarea temeinică a regretatului doctor habilitat în psihologie, profesor universitar Bucun Nicolae.

Teza profesorului universitar, Racu Igor este prima teză de doctor habilitat în psihologie susținută

în Republica Moldova, în cadrul Institutului de Științe Pedagogice și Psihologie din Chișinău. În teza de doctor habilitat, Racu Igor dezvoltă și fundamentează o concepție interdisciplinară, holistică, dar în același timp funcțională și dinamică asupra conștiinței de sine.

Rezultatele științifice expuse în teză alcătuiesc o nouă direcție de cercetare în psihologie: *Abordarea integrată a demersului conștiinței de sine la diferite etape de vârstă în situații sociale de dezvoltare diferite.*

Ideile și contribuțiile inovatoare și originale ale tezei pot fi rezumate în următoarele constatări științifice:

1) un rol semnificativ în dezvoltarea conștiinței de sine la diferite etape ale ontogenezei, îl are comunicarea cu adultul;

2) în dezvoltarea și formarea conștiinței de sine se evidențiază câteva etape și caracteristici importante: în copilăria precoce are loc consolidarea inițială a componentelor imaginii de sine (1 an – 1 an și 6 luni), după care are loc diferențierea structurii conștiinței de sine (1 an și 6 luni – 2 ani), ulterior se produce fortificarea tuturor componentelor conștiinței de sine (sfârșitul anului 2), în continuare sporește importanța experienței individuale a copilului privind formarea conștiinței de sine (2 ani – 3 ani); pentru preșcolaritate crește evident, rolul experienței individuale a copilului în constituirea componentei afective și celei cognitive în structura conștiinței de sine, însă cu predominarea experienței de comunicare cu adulții și cu copiii de aceeași vârstă. De asemenea specificul conștiinței de sine la preșcolarii din diferite situații sociale de dezvoltare sunt condiționate de experiența diferită de comunicare cu adulții; la școlarii mici se extinde considerabil „formațiunea centrală, nucleară” a conștiinței de sine, în structura periferică a conștiinței de sine sunt reflectate cunoștințele copilului despre capacitățile, aptitudinile și interesele sale, precum și la întreaga personalitate, iar autoaprecierea școlarii mici depinde de aprecierea învățătorilor acestora.

În preadolescență conștiința de sine este determinată de experiența de comunicare și experiența individuală a copilului, în această perioadă crește rolul experienței de comunicare cu semenii; în adolescență se finalizează procesul de formare și constituire a conștiinței de sine, conținutul conștiinței de sine depinde de situația socială de dezvoltare și

influențează personalitatea, comportamentul, activitatea și stilul de viață.

3) formarea conștiinței de sine se produce în mod distinct la copiii educați în instituții de tip închis, particularitățile acestora sunt determinate de condițiile de viață, de educație, de comunicare și interacțiune care sunt în instituțiile de tip închis;

4) prin programe psihologice special elaborate și implementate se poate dezvolta și optimiza componenta cognitivă și cea afectivă a conștiinței de sine la copiii de vârstă precoce și cea preșcolară;

5) la copiii educați în condiții particulare cum ar fi cele din instituții de tip închis, dezvoltarea componentelor conștiinței de sine se produce parțial, etc.

Preocupările pentru conștiința de sine reprezintă și în continuare o coordonată definitorie a întregii creații științifice a profesorului universitar Racu Igor.

Anul academic 1992–1993 prezintă o pagină inedită pentru psihologia din Republica Moldova, astfel în mod curajos și cu o intuiție prospectivă împreună cu colegii de catedră, Racu Igor, fondează prima facultate de Psihologie din țară (actualmente Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie Specială din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău) ca consecință a fuziunii Facultății de Defectologie și a Catedrei de Psihologie.

Profesorul universitar, Racu Igor conduce facultatea timp de aproape două decenii cu multă și deosebită responsabilitate, angajament, exigență, iscusință, devotament, onestitate, verticalitate și corectitudine morală. Anume sub conducerea profesionistă și neordinară a decanului Racu Igor, începe dezvoltarea facultății, care cunoaște în toți anii o perioadă de prosperitate fără precedent.

Cu o dragoste inestimabilă față de psihologie și educație a participat activ în elaborarea și implementarea noilor standarde educaționale, planuri de studii și curricula necesare în organizarea procesului continuu de studiu a psihologilor (ciclul licență și ciclul masterat).

Cu inteligență, cutezanță, exigență, mare grijă, atașament neobosit față de munca didactică și dăruire profesorul universitar Racu Igor contribuie la formarea și dezvoltarea frumoasă a zeci de generații de studenți și masteranzi care au îmbrățișat și continuă să îmbrățișeze una dintre cele mai nobile profesorii ale contemporaneității cea de psiholog sau profesor, transmițându-le solide cunoștințe profesionale.

Dominantele activității didactice sunt: trezirea interesului științific, atitudinii și gândirii critice și interpretative și a respectului față de valorile mo-

rale. Astfel discipolii distinsului profesor Racu Igor au grijă cu blândețe, căldură și seninătate de minte, sufletul și spiritul celor din jur atât în Republica Moldova cât și foarte departe de hotarele acesteia.

O contribuție extrem de valoroasă pentru comunitatea psihologilor din Republica Moldova a doctorului habilitat, profesor universitar Racu Igor, împreună cu colegile este instituirea Serviciului Psihologic Școlar din municipiul Chișinău (anul academic 1991–1992) care fundamentează dezvoltarea psihologiei aplicative în țară. Anume Serviciul Psihologic Școlar stă la baza creării sistemului modern de asistență psihologică (Centrul Psiho-socio-pedagogic) integrat funcțional în Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău.

După 2009, mai mult de un deceniu, profesorul Racu Igor își aduce contribuția temeinică în știință și inițiază și valorifică colaborări și parteneriate însemnate și de prestigiu în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, fiind prorector pentru știință, relații internaționale și integrare europeană.

Pe parcursul acestor ani pune fundamentele și organizează mai multe conferințe (o frumoasă tradiție pentru comunitatea științifică este Conferința științifică anuală a cadrelor didactice Științele socioumanistice și modernizarea învățământului, care în timp a ajuns să fie o conferință internațională), concursuri (Concursul „Cercetătorul Anului” și „Tânărul cercetător al anului”), etc.

Importante sunt inițierea și implementarea unui șir de proiecte, granturi de cercetare sau transfer tehnologic naționale (Formarea inițială și continuă a psihologilor în domeniul protecției copilului față de violență, Bazele teoretice și aplicative ale proiectării și implementării conținuturilor formării psihologilor la ciclul licență al învățământului superior, Fundamentarea teoretico-aplicativă a formării resurselor umane în domeniul asistenței psihopedagogice a familiilor temporar dezintegrate, ș.a.) și internaționale (Proiectul AUF Accompagnement des universités de l'ECO dans leurs démarches internes d'assurance qualité (2014–2015), Proiectul ERASMUS MUNDUS IANUS II (2013–2015), Proiectul TEMPUS INOVEST (2012–2015), Proiectul TEMPUS TERC (2011–2014), Proiectul TEMPUS „Western-Eastern Teacher Education Network WETEN” (2010–2013), Proiectul TEMPUS MOLDINCLUD (2009–2012) ș.a.).

Sub coordonarea competentă a profesorului Racu Igor, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău în anul 2016 pentru performanță obținută este acreditată de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare la profilurile de cercetare: Patrimoniul

istoric și cultural în context european, Științe ale educației și formarea cadrelor didactice și Bazele teoretice și aplicative ale asistenței psihologice, psihopedagogice și psihosociale a populației cu atribuirea calificativului bine, iar instituției i se acordă calificativul organizație competitivă pe plan internațional, categoria B.

Fiind abilitat cu dreptul de conducător de doctorat, la profilul 511. Psihologie, specialitatea: 511.02. Psihologia dezvoltării și psihologia educațională, de-a lungul carierei sale universitare cu o inspirație și energie inepuizabilă, Racu Igor, este conducător și mentor de doctorat. Sub conducerea sa erudită au fost susținute 9 teze de doctor și o teză de doctor habilitat în psihologie: Perjan Carolina, „Dezvoltarea afectivității la copii preșcolari în situații sociale de dezvoltare diferite” (2001), Losi Elena, Specificul manifestării și modalități de diminuare ale comportamentului agresiv la preadolescenții contemporani (2002), Gîncota Natalia, Dezvoltarea sferei afectiv-volitivă la vârsta școlară mică în situații sociale de dezvoltare diferite (2003), Verdeș Angela, „Dezvoltarea afectivității la preadolescenții educați în situații sociale de dezvoltare diferite” (2009), Anghel (Țocu) Rodica, „Modalități de dezvoltare a identității psihosexuale la copii de vârstă preșcolară” (2013), Pîslari Stela, „Dezvoltarea empatiei la vârsta preadolescentă” (2018), Boiangiu Carmen-Claudia, „Dezvoltarea intereselor ocupaționale la vârsta adolescentă” (2018), Șleahțișchi Mihail, „Liderii în dinamica reprezentării sociale: fundamente epistemologice și paradigme experimentale” (teză de doctor habilitat, 2019), Platon Inga „Formarea inteligenței sociale în adolescență timpurie” (2020) și Nicolaescu Eliza-Penelopa, „Dezvoltarea personalității adolescenților delinvenți” (2022).

Viziunea, concepțiile precum valorile și personalitatea profesorului universitar Racu Igor își fac simțită prezența în fiecare teză, astfel tezele coordonate și susținute sunt de o ținută științifică înaltă și constituie un aport bogat, amplu și foarte original la dezvoltarea, afirmarea, progresul și consolidarea atât a științei psihologice autohtone cât și a culturii psihologice.

În îndelungata sa activitate pe tărâmul psihologiei, spiritul managerial și cel de mentor deosebit al profesorului Racu Igor este înfățișat prin Consiliile științifice specializate pentru susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat în psihologie la care a participat ca președinte, referent oficial sau membru (peste 35 de teze au fost discutate și susținute în CȘS conduse de profesorul Racu).

Pasiunea pentru psihologie a profesorului Racu Igor sunt reflectate în fondarea primei reviste de ști-

ință și practică psihologică ***Psihologie Pedagogie Specială Asistență Socială***. Timp de mai bine de 15 ani (2005–2021) este Redactorul-șef al revistei, îngrijind-o cu deosebită delicatețe, perspicacitate și eleganță științifică pagină cu pagină (peste 60 de numere editate ale revistei). Revista este acreditată de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (categoria C – până în 2018, și categoria B din 2019 până în 2021), fiind înregistrată în mai multe baze de date internaționale și ajunge să fie una dintre cele mai prestigioase și recunoscute reviste de specialitate de comunitatea academică.

Profesorul Racu Igor s-a remarcat ca membru în colegii de redacție în: Revista Psihologie, București (2014–prezent), Revista Психология і суспільство Україна (2015– prezent), Revista Psychology and Society, Ternopol, Ucraina (2015–prezent), Revista Вестник МГИРО, Минск, Беларусь (2015–prezent), ș.a.

Contribuția și relevanța în timp a profesorului universitar Racu Igor este susținută de forța creatoare, aspirații înalte, efervescența de efort și inițiativă de a fonda în anul 2015 în cadrul Facultății de Psihologie și Psihopedagogie Specială a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Școala Doctorală de Psihologie, cu următoarele oferte de specialități științifice: 511.02. *Psihologia dezvoltării și psihologia educațională* și 511.06. *Psihologia specială*.

Racu Igor fiind primul director al Școlii Doctorale de Psihologie, a gestionat evoluția și a asigurat buna ei funcționare participând direct la elaborarea normelor și reglementărilor acesteia alături de nume semnificative și importante din psihologia din țară: Bucun Nicolae, Negură Ion, Jelescu Petru, etc.

În peste cei 35 de ani de activitate de cercetare și predare universitară, personalitatea marcantă, multilaterală, cu un spirit enciclopedic, precum și strălucirea neobișnuită a inteligenței profesorului Racu Igor se distinge și în publicațiile sale. Astfel, Racu Igor a elaborat și publicat numeroase lucrări științifice, științifico-metodice și didactice (peste 360 de lucrări, inclusiv 6 monografii și 25 de manuale) de înaltă valoare prin care a contribuit la dezvoltarea psihologiei din Republica Moldova. Lucrările profesorului Racu Igor abordează un spectru amplu și complex de probleme de psihologie: conștiința de sine, psihologia proceselor cognitive, psihologia personalității, psihologia copilului, psihologia adolescentului, psihologia dezvoltării, metodologia cercetării științifice, probleme de psihodiagnostic, tehnici de psihodiagnostic, statistica psihologică, etc.

A participat și continue să participe cu valoroase și necesare comunicări științifice la importante congrese, conferințe, simpozioane, seminare internaționale, naționale cu participare internațională de psihologie și mobilități academice etc. (peste 120): (Armenia, Austria, Belarus, China, Estonia, Franța, Germania, Olanda, Spania, SUA, Suedia, România, Ucraina și Republica Moldova).

Cutezanța profesorului Racu Igor se oglindește în afilierea profesională și academice: membrul Comisiei pentru evaluarea revistelor al ANACEC (2019 – prezent), membrul Comisiei de atestare CNAA (iunie 2013 – 2018), vice președinte Comisia unificată de expertiză, CNAA (2013 – 2018), membrul Asambliei AȘM (2013 – 2018), membrul Comisiei de experți al CNAA din RM (2000 – 2004), președinte al Seminarului științific de profil (2008 – 2019), etc.

Pentru activitatea sa prodigioasă, curaj, dăruirea de sine profesiei, instruirea și educarea mai multor generații de psihologi, precum și pentru merite deosebite în dezvoltarea științei psihologice profesorul universitar Racu Igor a fost decorat cu:

- Distincția de stat „Gloria muncii” (2015);
- Medalia „Promotor al culturii calității în educație și cercetare”, Gradul I, ANACEC (2023);
- Medalia „Nicolae Milescu Spătarul” AȘM (2020).
- Medalia jubiliară – 70 de ani de la crearea primelor institute de cercetare și 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei (2016),

De asemenea, profesorului universitar i-au fost decernate

- Diploma de grațitudine a ANACEC (2020);
- Medalia „Ion Creangă” a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (2019);
- Diploma Guvernului RM (2018)
- Diploma Președintelui RM (2018),
- Diploma Meritul academic al AȘM (2015),
- Diplomă de onoare a Ministerului Educației (2014, 2011, 2008),
- Diplomă de excelență a Universității Petre Andrei din Iași (2014, 2013), ș.a.

Totodată, profesorul Racu Igor este laureat al Concursului Cercetătorului anului 2020 și 2015 din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău la nominalizarea științe sociale și economice pentru activitatea științifică deosebită desfășurată.

O recunoaștere desăvârșită a talentului veritabil, a personalității eminente și contribuției inestimabile și hotărâtoare a profesorului Racu Igor la înființarea și edificarea psihologiei în Republica Moldova este includerea sa în Cartea-enciclopedie scrisă de Mureșan Pavel și Mânzat Ion „Psihologi români din secolul XX” care este un omagiu psihologilor români ce au știut să mențină aprinsă flacăra psihologiei pentru generațiile viitoare.

Profesorul universitar Racu Igor este un model excepțional de vocație și devotament pentru tinerele generații, este respectat cu admirație și recunoștință de către discipolii și colegii săi, un adevărat deschizător de orizonturi noi. Fără caracterul vizionar, spiritul inovator și independent, forța spirituală, efortul, influența, dârzenia, tenacitatea, curajul, demnitatea, corectitudinea, sinceritatea, verticalitatea morală fermă și demnă de apreciat, perspicacitatea, perseverența, angajamentul, conștiinciozitatea și dăruirea Sa cu certitudine că psihologia din Republica Moldova ar fi întârziat să se dezvolte.

Pentru mine, este o somitate în știința psihologică, o personalitate extraordinară și de referință, un model de omenie, generozitate, modestie, competență, exigență, rigurozitate, responsabilitate, stăruință rară, onestitate, inovare academică, gândire independentă și de anvergură, pasiune și abnegație necondiționată profesiei, cel mai strălucitor și minunat mentor, care mi-a dezvoltat credința „că pot face Universul mai bun, mai frumos și mai luminos” și mereu m-a făcut să simt că am aripi pentru a-mi împlini visele îndrăznețe pe care le am!

Iulia RACU,

doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău